

OPONENTSKÝ POSUDEK

Věra Rádyová: *Les marqueurs TAM dans les langues bambara et haoussa – Comparaison des systèmes de conjugaison.*

Diplomová práce, Humanitní studia, Obecná antropologie,
FHS UK Praha 2006, ss. 88 + přílohy: Annexe – cartes.

Na první pohled je zjevné, že mimořádně impresivní dílo slečny Věry Rádyové zrcadlí vliv školitelův, vliv známého českého afrikanisty Petra Zimy, jehož díla (nejen průkopnická „hauština“) náleží k tomu nejrepresentativnějšímu, co kdy v lokální afrikanistice vzniklo; nejen to: od počátku je zjevná Zimova internacionální směnitelnost. Ten vliv či ozvuk je možná nejpatrnější v zájmu o obecnější zkoumání jazykových kontaktů a v tomto ohledu, tedy v ohledu lingvistické antropologie spatřují širší, nejen tedy afrikanistický přínos práce slečny Věry Rádyové. Mám na mysli zejména první kapitolu a její horizonty etnolingvistické, ba dokonce horizonty etnologické. Oceňuji lucidní, protože skvěle shrnující výroky autorčiny jako „La société bambara reposait sur l'agriculture qui est le travail noble, et sur la structure de la famille étendue patrilinéaire“ (strana 6); analogicky lucidně znějí výroky o bambarské identitě a jejích základech. Prostě: etnologické charakteristiky jak Hausů, tak i Bambarů, stejně jako údaje „kontaktní“, mohou být užitečné z obecnějšího hlediska; odtud ona zmíněná širší přínosnost práce. Mluvil jsem o vlivu, avšak to v žádném případě nesnižuje vynikající hodnotu, ať už věcnou nebo artikulační přítomné diplomové práce. Nejsem specializován v afrikanistice, ale způsob, jakým slečna Věra Rádyová postupuje, zdá se mi jednoznačně příkladný: nejprve struktura verbálního komplexu a systém markerů či „ukazatelů“ TAM, pak dvojí rekapitulace, rekapitulace zcela bibliograficky „synchronizovaná“, a nakonec dvojí komparace, resp. komparace funkcionální a difference/podobnosti forem a funkcí ukazatelů TAM v bambarštině na jedné a hauštině na straně druhé. Celkovému tenoru díla odpovídá i závěr, jenž shrnuje nejen výsledky rozborů a srovnání gramatických, nýbrž, a to se mi zdá dosti důležité, vytyčuje i určitou perspektivu dalšího studia: „Il serait donc intéressant de continuer les analyses des impacts des langues véhiculaires voisines sur les systèmes des valeurs TAM bambara et haoussa et de déterminer les éventuelles relations génétiques, les convergences typologiques et les emprunts. Dans l'étude sémantique des morphèmes TAM, il faudrait faire une analyse plus avancée des relations entre les marqueurs TAM figurant dans la prédication et la valeur sémantique plus les arguments du verbe tout en tenant compte de la théorie des deux composants ... qui explique la catégorie verbale de l'aspect et qui permet de distinguer les différents types de situation et les différents types de point de vue“ (strana 83). Sotva si lze představit výstižnější a „perspektivnější“ závěr; to mistrovství autorčino tkví v hledání určitých „rovnováh“ gramatických, kontaktních, genetických i typologických (jen jeden námět v této souvislosti:

charakterizuje-li autorka na počátku diplomové práce svou studii jako typologickou, měla by být explicitnější, i když – to přiznávám – z dalšího je zjevné, že jí jde o instanci typologie parciální nebo typologie subsystémů). Shrnuji: Diplomová práce slečny Věry Rádyové věnovaná srovnání bambara a hausa dílem *mimořádné analyticity i artikulace*; je to práce „výborná“, a proto *hodnotím 20 body* (dodávám: podle mého názoru může být práce kdykoliv přijata jako podklad řízení rigorózního, tedy PhDr.).

Doc. Dr. František Vrhel
Ústav etnologie FFUK

Praha, 29. 5. 2006.